

Belgische regering besliste uitgaven voor ontwikkelingsamenwerking te bevriezen

Muziek opent nieuwe horizon

Netwerk van jeugdorkesten biedt kinderen in Venezuela uitweg uit armoede

- ▶ El Sistema gebruikt muziek als hefboom tot sociale re-integratie
- ▶ Arm of rijk, iedereen is er welkom
- ▶ Project krijgt overal in de wereld navolging

Ilse VAN HALST

Intens gelukkige gezichten. Bij de patiënten van het UZ Gent die het Festival van Vlaanderen Gent trakteerde op een onvergetelijk gratis concert in de kapel van het ziekenhuis zowel als bij de vier jonge muzikanten uit Venezuela die er het beste van zichzelf gaven. Dat ze na een uitputtende vlucht van de luchthaven meteen naar de kapel waren gebracht om in de sacristie snel hun reisplunje om te ruilen voor een feestelijk tennue, deert hen niet.

„Als we anderen kunnen laten delen in de vreugde die muziek in ons leven brengt, is onze missie geslaagd”, zegt Johana Muñoz. Samen met Jesús Uzcategui, Melissa Peraza en Beideth Briceño vormt ze het strijkkwartet The Inocente Carreño String Quartet. Dat ensemble maakt deel uit van het Youth Orchestra of Caracas, een jeugdorkest met bijna tweehonderd leden, geboren uit El Sistema.

El Sistema is een muziek- en opvoedkundig project dat de Venezolaanse dirigent en econoom José Antonio Abreu lanceerde in 1975 en waarin inmiddels zo'n 300.000 jongeren uit het Latijns-Amerikaanse land een muziekopleiding genoten. Verspreid over Venezuela zijn er *núcleos* of kinderre- en jongerenorkesten, waarin alle jongeren uit de buurt terecht kunnen.

„Dat maakt net de kracht van dit project uit”, legt de 28-jarige Johana Muñoz uit. Bij El Sistema musicert ze al sinds haar vijfde. „Ik kom uit een eenvoudig gezin. Mijn ouders hadden het geld niet om een instrument voor me te kopen. Een buurman leerde me het netwerk kennen. Ik kon er zo bij. Iedereen is er welkom en iedereen is er gelijk. Zonder onderscheid van sociale klasse, ras of geloofs-overtuiging.”

Violiste Johana Muñoz: „Muziek gaf ons een nieuwe kans. We zijn blij anderen iets te kunnen teruggeven.” © Werner Vermeylen

Voor heel wat kinderen betekent het een uitweg uit armoede. „Muziek geeft ons een doel. Muziek biedt ons kansen en dus een toekomst. Daardoor belanden vele kinderen niet op straat, gera-

„Bij El Sistema leerde ik dat ik zelf iets van mijn leven kan maken. Dat ieder, arm of rijk, talenten heeft”

ken ze niet verslingerd aan drugs of alcohol, verzanden ze niet in de misdaad”, getuigt de violiste. „El Sistema verandert de manier waarop je naar de samenleving kijkt. Door deel uit te maken van een orkest, besef je dat het geheel niet klinkt als niet elk deeltje meewerkt. Zo leer je dat iedereen

waarddevol is en talenten heeft. En dat je zelf iets van je leven kunt maken. Dat is voor vele kinderen uit arme gezinnen nieuw.”

Ook de 23-jarige Jesús Uzcategui kreeg in El Sistema kansen die zijn thuis hem nooit had kunnen geven. „Eerst volg je notenleer, maar na enkele maanden leer je al een instrument bespelen. Luttele maanden nadien vorm je een kamerorkest. Vóór je het beseft, speel je al eenvoudige opera's. Dat werkt ontzettend bemoedigend”, legt hij uit. „Ondertussen leer je echter zoveel meer. Je leert verantwoordelijkheid nemen, je leert discipline, je leert elkaar respecteren, je leert kameraadschap; je leert familiewaarden.”

Dat bevestigt Rafael Oliva, een Venezolaan die zich inmiddels als vioolbouwer in Brugge heeft gevestigd. „Als knaap van twaalf kwam ik bij El Sistema terecht in

1989. Toen genoot het project nog niet de bekendheid die het nu oogst. Inmiddels steunt ook de Venezolaanse regering het project en wordt het idee gekopieerd in tal van landen in Latijns-Amerika. Zelfs in Noorwegen en recentelijk in Italië laat men zich erdoor inspireren.”

Oliva ontdekte de viool bij El Sistema. „Dat inspireerde me om zelf instrumenten te bouwen.” Hij was amper dertien, toen hij zijn eerste viool knutselde. „Na mijn studies kon ik twee wegen uit: professioneel violist worden of me verder bekwamen in de bouw van violen. Dat laatste boeide me zeer, maar ik had de financiële middelen niet om in Cremona in Italië in de vermaarde school van Stradivarius te gaan studeren.” Dankzij El Sistema kon hij zijn droom waarmaken. „Tijdens mijn studies in Cara-

cas bezocht ik Jozef Abreu in zijn kantoor. Ik gaf hem een zelfgemaakte viool en vertelde hem over mijn droom. 'Om een instrument te bouwen, moet je het kunnen bespelen', zei hij me. 'Je moet het instrument en de muziek aanvoelen.' En hij beval me op mijn zelfgemaakte viool te spelen. 'Ja, je hebt het in je', zei hij. En hij zond me naar Cremona.” Daar leerde Oliva zijn vrouw Lien Devoghel uit Brugge kennen. „Zonder El Sistema was ik niet wie ik vandaag ben. El Sistema is zo'n beetje het Facebook van de muzikanten, een sociaal netwerk van vrienden die muziekervaringen delen. Het is één hechte familie.”

Johana Muñoz beaamt: „Alles wat belangrijk is in mijn leven leerde ik via El Sistema en de muziek. Het is mijn droom aan de volgende generaties door te geven wat ik leerde.”